

Gustaf Hallström i norska Finnmarken 1926. Han var arkeolog och etnolog och var den som påbörjade utgrävningen av Börsås fornborg 1911. Han var politiskt intresserad och skulle senare vara med om att organisera Svenska brigadens i Finland frihetskrig 1918. Huvudintresset var dock Norrlands forntid. Han var svärson till Wilhelm Berg.

Undersökningen fortsattes 1912 av Gustaf Bolinder, etnograf. Men Bolinder åkte 1914 iväg till Sydamerika för att studera indianerna där, och gjorde sig senare ett namn som författare av ungdomsböcker med titlar som "Bland indianrövare och krokodiler: Kalles äventyr i Sydamerika."

Andra häften i samma serie:

Smörkullen

Dynge ruin

Hällristningarna vid Kålsby

Tegelbruket vid Gullmarsberg

Gravfältet vid Herrestad

Granhoge gravhög

Havstensklippan

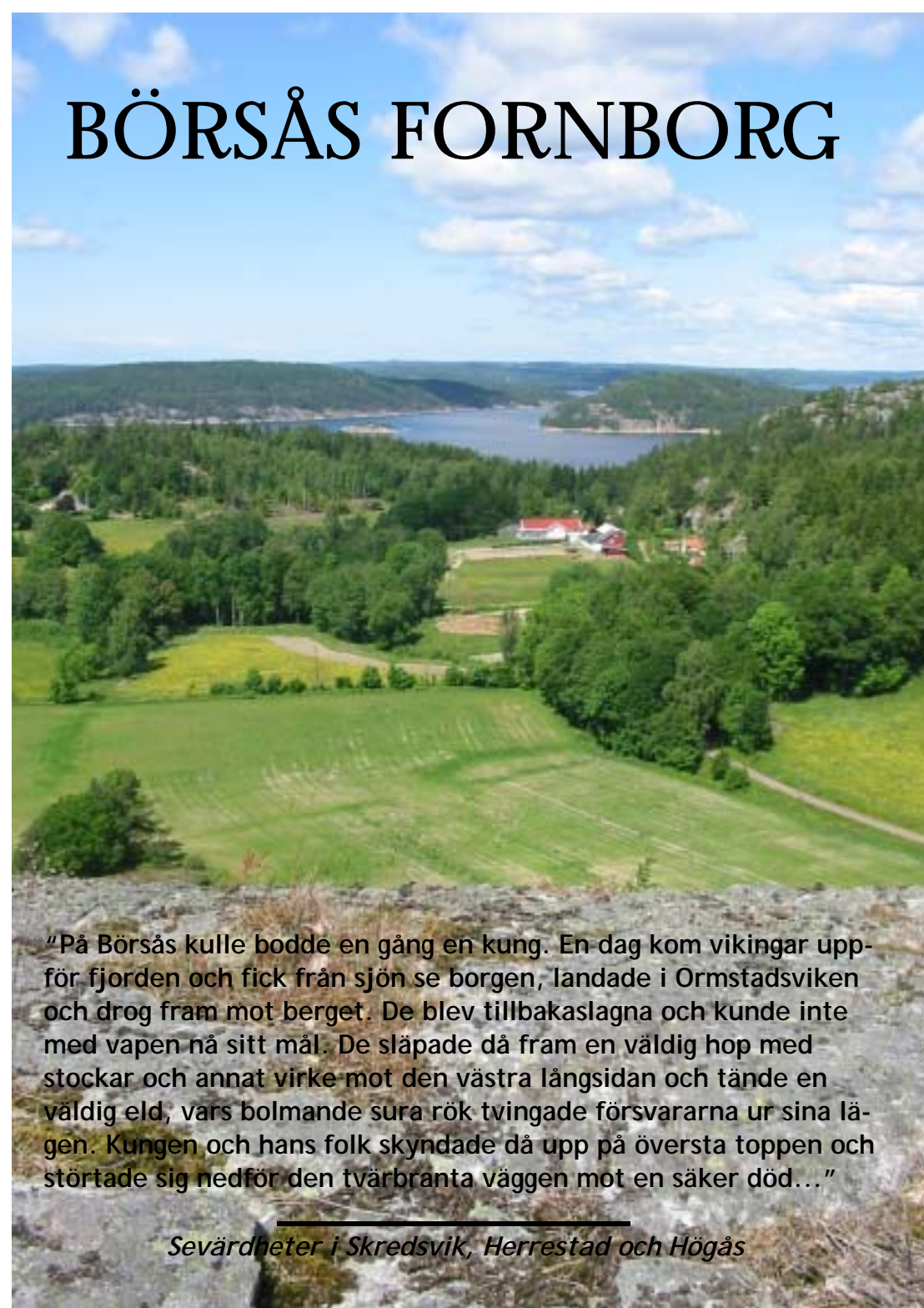
Bokenäsets Framtid

Per-Allan Olsson 2003

Skredsviks, Herrestads och
Högås hembygdsförening

BÖRSÅS FORNBORG

"På Börsås kulle bodde en gång en kung. En dag kom vikingar upp för fjorden och fick från sjön se borgen, landade i Ormstadsviken och drog fram mot berget. De blev tillbakaslagna och kunde inte med vapen nå sitt mål. De släpade då fram en väldig hop med stockar och annat virke mot den västra långsidan och tände en väldig eld, vars bolmande sura rök tvingade försvararna ur sina lägen. Kungen och hans folk skyndade då upp på översta toppen och störtade sig nedför den tvärbranta väggen mot en säker död..."

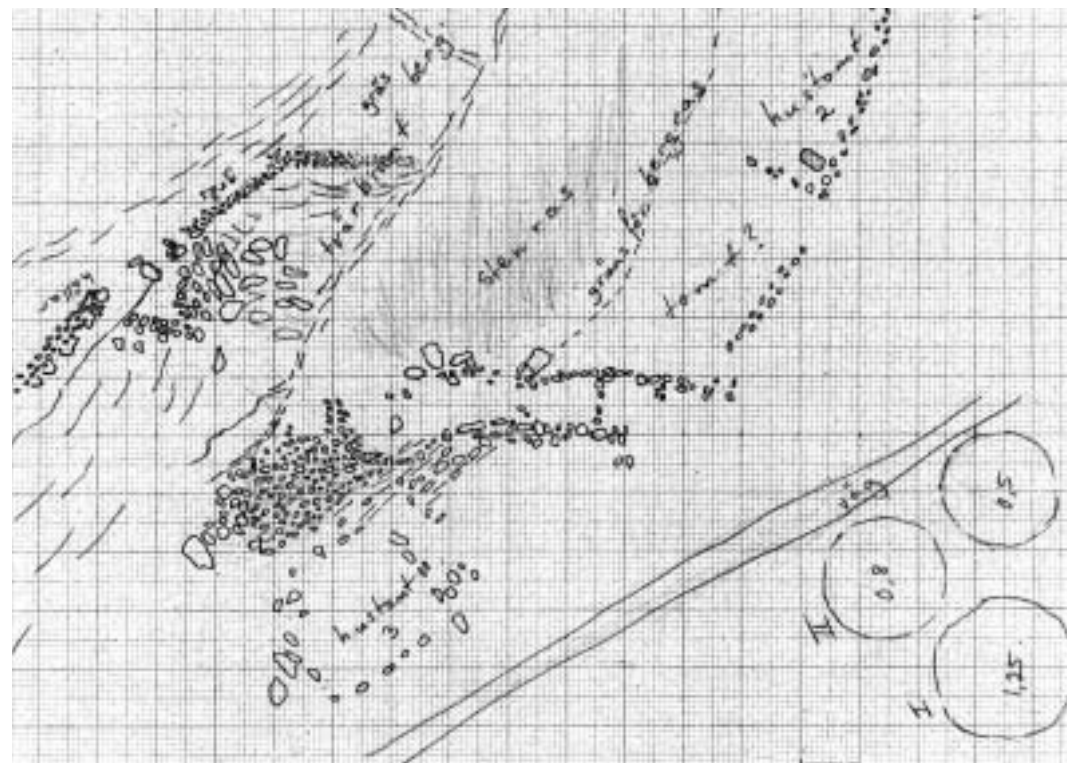
Sevärdheter i Skredsvik, Herrestad och Högås

Sagan om kungen på Börsås kulle upptecknades av Gustaf Hallström när denne grävde ut fornborgen 1911-1912. Han daterade lämningarna till folkvandringstid, 400-500tal e.Kr, främst utifrån de keramikfragment som återfanns. Nutida arkeologer håller dock inte med honom. Enligt dem finns det ingen säker keramik-kronologi. En ny datering måste därför göras.

Börsås kulle har länge innehaft en särställning bland Bohusläns fornborgar. Hallström hittade kvadratiske husgrunder på och kring berget, vilket visar att det här kanske funnits en permanent bosättning. Han fann en stensatt väg, närmast en bro, som i sin oförstörda form lett upp ett gott stycke på berget, samt en stor mängd förkolnade sädeskorn i en av husgrunderna.

Från utgrävningen finns ingen rapport publicerad, några tidsningsartiklar dök upp i dagspressen under de följande åren, men några närmare detaljer kring Hallströms undersökning har inte varit kända. Sommaren 2003 hittades dock Hallströms anteckningar från utgrävningen i ett arkiv i Umeå universitetsbibliotek. Här fanns planritningar, dagbok, fyndinventarie m.m. Utifrån detta material framträder en ny bild.

Vid Börsås kulle, liksom vid de flesta andra fornborgar som man grävt ut, påträffades vävtyngder, keramik, järnbitar och kvarnstenar. Dessa fynd talar om vävning, matframställning/beredning, keramiktillverkning, järnframställning och metallhantverk. I likhet med de flesta andra undersökta fornborgar hittades inga vapen. Ett prov av säden skickades 1913 till August Lyttkens på Lantbruksstyrelsen i Stockholm, som kunde konstatera att det bestod av tvårads- och sexrads-korn, samt att det även förekom kärnor av körsbär, sötkörsbär. Kanske bryggde man körsbärsöl på Börsås kulle? Lyttkens konstaterar även att sädeskornen är brända, det finns spår av en brand. Säden hittades i ett av husen längs klippans fot.

Planritning över hela utgrävningsplatsen. Förtydligad blyertsteckning.

De kvadratiske husen på och runt kullen rimmar illa med dateringen till folkvandringstid. Det skulle ha funnits långhus istället, där de boende skötte många sysslor i ett hus. Vid Börsås kulle tycks det istället ha varit många små hus, med enstaka sysslor i varje. En sådan specialisering uppkommer längre fram i tiden, vid vikingatid.

Börsås kulle var en stund förklarad men är nu åter ett mysterium. Fynden talar om en brand, och hustypen pekar mot vikingatid. Kullen kan visserligen ha varit nyttjad under lång tid, kanske även för det syfte som traditionellt tillskrivs en fornborg, men när branden inträffade, och bosättningen övergavs, då kan det ha funnits vikingar i grannskapet. Dessutom fanns det färsk körsbär, det var alltså på sensommaren.

Vad tror du har utspelats på denna plats? Kanske är det som sagan säger: "På Börsås kulle bodde en gång en kung..."